

Uppdaterad vägledning av Språklagen

20 september 2023

Foto: Adobe stock

Institutet för språk och folkminnen, ISOF har nyligen uppdaterat sin vägledning av språklagen. Vägledningen riktar sig till myndigheter, regioner, kommuner och andra offentliga organ. Sedan 2009, när språklagen trädde i kraft har det svenska teckenspråket rätt till skydd och främjande på liknande sätt som andra minoritetsspråk. ISOF har uppdaterat en vägledning av denna språklag. Den förra utgåvan gavs ut år 2011, men nu ges en uppdaterad version ut då mycket har hänt sedan förra utgåvan. Bland annat finns nya lagstiftningar och fler exempel och erfarenheter från tillämning av språklagen. I den uppdaterade vägledningen som heter "Språklagen i praktiken" finns uppdaterade svar på frågor kring hur man ska tolka Språklagen. Dessutom finns en rad olika intervjuer, tips och exempel på hur man kan främja användningen och utvecklingen av svenskt teckenspråk i samhället.

En viktig del är myndigheternas skyldighet att skydda och främja svenskt teckenspråk. Det innebär att myndigheter inte får förbjuda eller försvåra användningen av teckenspråk. I stället ska de aktivt arbeta för att stärka språket. Bland myndigheterna inkluderas bland annat förskolor, skolor och hörselvårdsenheter. Anledningen är att många döva och hörselskadade barn har hörande föräldrar. Det innebär att för de barnen överförs svenskt teckenspråk främst i teckenspråkiga miljöer utanför familjen. Bland annat i förskolor och specialskolor där barnen kan interagera med andra teckenspråkiga barn och vuxna. Kommunerna uppmanas därför att samarbeta och göra det möjligt för familjer att söka förskoleplaceringar i grannkommuner för att främja teckenspråkig miljö.

Vägledningen betonar även vikten av att inkludera teckenspråkiga personer i beslutsprocesser som rör teckenspråket. Vägledningen hänvisar till FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning samt Barnkonventionen. I FN konventionen krävs samråd med teckenspråkiga eller deras intresseorganisationer när myndighetsbeslut fattas. I Barnkonventionen

understryks barns rätt att ha inflytande i frågor som rör dem.

För de som behöver lära sig svenskt teckenspråk, oavsett om de är döva, hörselskadade eller har andra behov, måste det finnas möjligheter till utbildning och stöd. Detta inkluderar modersmålsundervisning i skolan, TUFF utbildning med stöd från Centrala Studiestödsnämnden, CSN och specialiserad språkutbildning via Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM.

Den uppdaterade vägledningen innebär ett stort steg framåt för att säkerställa att svenskt teckenspråk fortsätter att leva och utvecklas. Det handlar om att skydda ett värdefullt kulturellt arv och ge alla som använder detta språk de resurser och möjligheter som behövs för att delta fullt ut i samhället. Genom dessa åtgärder är förhoppningen att skapa en mer inkluderande och rättvis framtid för döva och hörselskadade personer.

I slutet av vägledningen ges en del tips till myndigheter, regioner, kommuner och andra offentliga organ. Tips för att främja svenskt teckenspråk. En del av tipsen är följande:

- Översätt viktig information om teckenspråkets rättigheter på din webbplats. Översätt också information om er verksamhet till svenskt teckenspråk.
- Använd "andra språk"-sektionen för att göra teckenspråksinformation lättillgänglig.
- Sprid kunskap om svenskt teckenspråk inom er verksamhet och prioritera personer i ledningen.
- Kontakta teckenspråkiga och överväg att bilda en referensgrupp för att förstå deras behov inom er verksamhet.
- Integrera teckenspråkigas perspektiv i beslutsfattande, samhällsplanering och kulturevenemang.
- Vid rekrytering, särskilt för roller som påverkar teckenspråkiga, bör kunskap i svenskt teckenspråk vara meriterande.
- Synliggör svenskt teckenspråk vid konferenser, webbseminarier, nyhetsbrev och kulturevenemang.

Mona Riis

nyhet@teckenbro.com